

Begrotingsbehandeling VRO – oktober 2024

Veel burgers en bedrijven hebben de afgelopen twee jaar hun woning of gebouw verduurzaamd. Ze deden dit om een betaalbare en voorspelbare energierekening te krijgen en om de afhankelijkheid van buitenlands aardgas te verminderen. Uit onderzoek van Motivaction blijkt zelfs dat vrijwel alle Nederlanders die hun huis de afgelopen jaren hebben verduurzaamd dik tevreden te zijn over de genomen verduurzamingsmaatregelen en nu minder zorgen over de energierekening hebben. Inmiddels zwakt de urgentie af en zien we stagnatie in de markt voor duurzame technieken: de busjes van isolatiebedrijven blijven op de parkeerplaats staan, de uitrol van warmtenetten is voor een groot deel stil komen te liggen, en de installatie van zonnepanelen en warmtepompen is gehalveerd door onzekerheid over het beleid. Dat is verontrustend omdat continuïteit en zekerheid nodig zijn om de structurele verduurzaming in de gebouwde omgeving te kunnen opschalen, zodat iedereen binnenkort kan profiteren van een ‘veilige’ energierekening en comfortabele woning. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) vraagt daarom om meer oog voor de uitvoering: zorg dat de stagnatie in isolatiemaatregelen, zonnepanelen, warmtepompen en uitrol van warmtenetten niet verder oploopt door voldoende stimulering en ondersteuning vanuit het Rijk en werk als onderdeel daarvan aan een netvriendelijke warmtetransitie.

Samenvattend: help burgers aan grip op de energierekening en behoud de uitvoeringscapaciteit

Verduurzamingsmaatregelen geven mensen grip op hun energierekening en dragen bij aan hun bestaanszekerheid. Daarom zijn de volgende maatregelen nodig:

- Woningeigenaren die zelf in staat zijn om verduurzamingsmaatregelen uit te (laten) voeren, worden blijvend gestimuleerd en ondersteund. Dat betekent voldoende, langjarig subsidiebudget en zekerheid over het budget en de technieken die in aanmerking komen voor subsidie.
- Minder daadkrachtige woningeigenaren worden geholpen bij het grip krijgen op de energierekening door grootschalig wijken te verduurzamen. Uitvoerende bedrijven kunnen met deze zekerheid hun uitvoeringscapaciteit behouden of zelfs gaan opschalen. Gebruik de inkomsten vanuit het ETS2 voor deze verduurzaming.
- Isolatiebedrijven moeten voldoende kunnen blijven isoleren om zo huishoudens te kunnen helpen met een warme woning en verlaging van de energierekening. Daarvoor is het nodig dat de werkwijze waarbij beschermde diersoorten, zoals vleermuizen, aan de hand van achtergebleven DNA worden opgespoord zo snel mogelijk landelijk wordt ingezet. Compensatie van verhogende kosten is hiervoor ook nodig.
- Vanwege de steeds vollere elektriciteitsnetten wordt gestimuleerd om slimmer om te gaan met energie, zodat bewoners nauwelijks last zullen krijgen van stroomuitval en een voorspelbare energierekening krijgen.
- Bewoners aangesloten op een warmtenet genieten ook van de voordelen. Dat kan door huishoudens genereuzer te helpen bij de aansluitingskosten van het warmtenet, met balans voor de investeerbaarheid van warmtebedrijven.

Langjarig en stabiel stimuleringsbeleid met voldoende subsidiebudget

Met het doorstrepen van de normering voor verwarmingsinstallaties en het goedkoper maken van de belasting op aardgas zal een groter beroep gedaan moeten worden op de route via stimuleren en ondersteunen van burgers. Het is dan ook zorgwekkend dat er flink bezuinigd wordt op de ISDE-subsidie. **Daadkrachtige woning- en gebouweigenaren zouden ten allen tijde voldoende mogelijkheid moeten hebben om verduurzamingsmaatregelen te treffen om zo grip op hun energierekening te krijgen. Zorg daarom voor langjarig voldoende subsidiebudget en voorkom vroegtijdige uitputting van het ISDE-budget.** Daarbij is stabiel stimuleringsbeleid nodig om te voorkomen dat woningeigenaren afzien van het nemen verduurzamingsmaatregelen (stop&go-effect). Dat betekent vroegtijdig en langjarige zekerheid over het budget in aankomende jaren en de technieken die in aanmerking komen voor subsidie. Tijdelijke prijsschommelingen als gevolg van grote onzekerheid in de markt vragen om voorzichtigheid als het gaat om aanpassing van subsidieregelingen.

Iedereen moet kunnen genieten van een voorspelbare energierekening en comfortabele woning

Niet iedereen is voldoende in staat om zijn of haar woning te verduurzamen en verbeteren, maar juist een warme woning en voorspelbare energierekening dragen bij aan de bestaanszekerheid van elke Nederlander. **Maak de energierekening betaalbaar en voorspelbaar voor iedereen door hele wijken tegelijk grootschalig te verduurzamen. Hierdoor ontstaat ook de broodnodige zekerheid en continuïteit in vraag naar verduurzamingsmaatregelen voor uitvoerende bedrijven.** Op deze manier hoeven niet bedrijven massaal structureel af te schalen in uitvoeringscapaciteit. De NVDE deed daarvoor eerder een voorstel waarmee ruim één miljoen woningen kunnen worden verbeterd, met een lagere energierekening van gemiddeld €100 per maand. Financiering hiervoor kan komen uit (extra) gasbaten en inkomsten van ETS2. Dit biedt een structurele oplossing voor mensen met de meeste stress over hun energierekening en maakt nieuwe toeslagen (eerder) overbodig. Ook een stevigere inzet op de verbetering van huurwoningen van woningcorporaties en het halen van de prestatieafspraken is nodig om sneller een 'veilige' energierekening voor iedereen mogelijk te maken.

Snelle toepassing van eDNA-methode en grootschalige aanpak wijken kan isolatieopgave redden

De NVDE is erg blij met de aankondiging van minister Keijzer (VRO) en staatssecretaris Rummenie (LVVN) om te onderzoeken hoe de eDNA-methode als 'erkende maatregel' in de Omgevingsregeling kan worden opgenomen. De veelbelovende opsporingsmethode eDNA kan de isolatieopgave en het isolatietempo (voor een deel) redden. De situatie in de isolatiesector is ondertussen zo nijpend dat inmiddels al ten minste 35% van de isolatiecapaciteit is afgeschaald in de particuliere markt en isolatiebedrijven zo'n 70% minder spouwmuurisolatiemaatregelen uitvoeren ten opzichte van vorig jaar. De vraag naar vloerisolatie is met 50% gedaald. De onzekerheid straalt dus ook af op andere typen isolatiemaatregelen. **Sneller en goedkoper kunnen isoleren (ten opzichte van de werkwijze die nu geldt) door middel van de eDNA-methode is op zeer korte termijn heel hard nodig.** Maar met snelle toepassing alleen is nog niet iedereen meteen geholpen. Er zal hoe dan ook sprake zijn van verhogende kosten door het natuurvriendelijk isoleren. **Om isolatiemaatregelen betaalbaar te houden is het deels compenseren van de hogere kosten door (extra) subsidie nodig.**

Daartoe is het van belang dat het (ISDE-)subsidiebudget toereikend is en wordt aangevuld (bij uitputting). Bovendien staat buiten kijf dat de isolatieopgave en doelen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma flink onder druk staan. Om toch burgers zo snel mogelijk te kunnen helpen met het grip krijgen op hun energierekening is de grootschalige aanpak van wijken, zoals in eerdere alinea aangegeven, nodig.

Meer inzet nodig op slimmer gebruik van elektriciteitsnet door burgers

Vanwege de steeds vollere elektriciteitsnetten zullen mensen gestimuleerd moeten worden om slimmer om te gaan met energie, zodat bewoners geen of nauwelijks last zullen krijgen van stroomuitval en tegelijkertijd van een voorspelbare energierekening kunnen genieten. Dat gebeurt door burgers bij de overstap naar een duurzame verwarmingsinstallatie te laten kiezen voor een netvriendelijke variant en deze slimmer te gebruiken. Bijvoorbeeld een slimme warmtepomp die hoge pieken beperkt en het elektriciteitsverbruik verspreidt over de dag. Maar ook door eigenaren van zonnepanelen aan te moedigen en te helpen om (vaker) hun eigen zonnestroom te gebruiken, zodat zij er financieel niet te veel op achteruit gaan na het stoppen van de salderingsregeling. Ook het 'netbewust' aansluiten van nieuwbouw helpt om (meer) ruimte vrij te spelen op het elektriciteitsnet. **Een netvriendelijke energietransitie in de gebouwde omgeving is mogelijk door een breder pakket aan maatregelen mogelijk te maken, zoals het stimuleren van home energy managementsystemen (HEMS) en van opslag van warmte en stroom, maar ook door (innovatie)stimulering van slimmere (aanstuurbaarheid van) warmtepompen en laadpalen, het vergroten van de mogelijkheden voor zonne(stroom)boilers bij huishoudens en door veel meer te isoleren.** Hiervoor zijn extra financiële middelen nodig, zodat burgers slimmer om kunnen gaan met (door hen zelf opgewekte) energie. De verschillende actielijnen kunnen worden ondergebracht in een (nationaal) programma of actieplan, zodat een meer integrale aanpak richting de burger ontstaat.

Het belang van warmtenetten

In het afgelopen jaar is de ontwikkeling van warmtenetten in verschillende steden stopgezet. Enerzijds omdat het lastig is om de businesscase rond te rekenen, anderzijds vanwege de onzekerheid over de betaalbaarheid voor bewoners. Het is cruciaal dat bewoners meeprofiteren van een warmtenet als dat maatschappelijk tot lagere kosten leidt. **Het ligt voor de hand om de (infra)kosten van warmtenetten (voor een groter deel) samen te betalen, op plekken waar het maatschappelijk voordeel evident is.** Terecht erkent minister Hermans in haar [brief](#) over warmtenetten dat een investeringssubsidie als de WIS een belangrijke bijdrage kan leveren aan de financiële aantrekkelijkheid van warmtenetten. Het is zaak dat deze regeling zo ingericht wordt dat businesscases kunnen sluiten.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. Zo werken we aan de economie van de toekomst, grip op de energierekening en onafhankelijkheid van onbetrouwbare landen. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.